

Hjärnarps kyrka

Lunds stift

Fasad mot söder.

Kulturhistorisk karaktäristik och bedömning

KRISTINA SIMONSSON, 2016-11-14

jais
arkitekter

Svenska kyrkan
LUNDS STIFT

—

Hjärnarps kyrka

Hjärnap-Tåstarps församling, Bjäre kontrakt, Lunds stift
Hjärnarps socken, Hjärnarp 7:1, Ängelholms kommun, Skåne län, Skåne

Beskrivning och historik

Kyrkomiljön

Hjärnarp samhälle är beläget en mil nordost om Ängelholm på gränsen mellan odlad slättbygd och kuperad skog. I socknen ligger Hallandsåsen i norr, Västersjön i öster och jordbruksmark i söder.

Namn med efterledet -arp anses härstamma från vikingatiden. Under 1100-talet bildades socknarna och många försågs med stenkyrkor. I slättbygden var det vanligt med tätt liggande byar med 5-7 gårdar, i skogsbygden var det glesare med byar och ensamgårdar och torp var vanligt. På 1600-talet hade Hjärnarps socken 13 byar. I socknen anslöt sig flera till snapphanarna för att bevara Skåne danskt. 1658 blev Skåne svenskt men striderna fortsatte. Under 1700-talets början når pesten Hjärnarp. 1827 genomfördes laga skifte och byarna splittrades. Skiftet ledde till en stor ökning av nyuppodlad mark när fälad förvandlades till jordbruksmark. Antalet torp på åsen ökade kraftigt med skiftet. En del av torpen löd under gårdar som låg utanför socknen. Folkskolestadgan genomfördes 1842 i Sverige och 1847 byggdes det första skolhuset i Hjärnarp bredvid kyrkan. Befolkningen ökade under slutet av 1700- och 1800-talet. Mellan 1805-1830 ökade Hjärnarps befolkning med 38 procent. Omkring sekelskiftet 1800/1900-talet utvecklades Hjärnarp med affärer, mejeri, sparbank och brandstation.

Idag är Hjärnarp en inflyttningsort där nya småskaliga näringar startas och en pendlarort till Ängelholm. Ett litet centrum finns med livsmedelsaffär, bibliotek, äldreboende, förskola, pizzeria och torg. Bland företagen märks åkeri och Rantzows sport. Småhusområde började byggas på 1960-talet.

Samhället delas av E6 motorväg som var klar 1979. Kyrkan ligger väster om vägen medan centrum och nybyggda bostadsområden ligger sydöst om E6:an och kyrkan. Kyrkoanläggningen gränsar i söder till kyrkans parkering där också församlingshem från 1979 och expedition ligger i sydöst, två hus i brunt tegel med flackt sadeltak med betongpannor. Västerut är det beteshagar, fält och lantgårdar. En bit norr om kyrkan ligger den före detta prästgården och Rantzows industri. Landsvägen i väster delar kyrkogården i två delar. Längs vägen norr om kyrkan ligger äldre gatehus, gårdar och några nybyggda villor. 200 meter öster om kyrkoanläggningen går E6 motorväg.

Kyrkobyggnaden

Hjärnarps gamla medeltida kyrka, som är riven, byggdes troligen på 1100-talet. Den bestod av ett rakt avslutat långhus som byggdes till med en korsarm mot norr 1794 och ett vapenhus åt söder. En fristående klockstapel stod på kyrkogården. Den medeltida kyrkan låg troligen strax norr om nuvarande kyrka.

Befolkningsökningen och tidsandan krävde en större kyrka. 1838 gjorde arkitekt Carl Ståhl ritningar till en ny kyrka. Domkyrkoarkitekten Carl Georg Brunius besiktigade gamla kyrkan 1840 och bedömde den som så förfallen att den inte gick att behålla utan en ny måste uppföras. Flera församlingsbor arbetade för att man istället skulle restaurera den gamla kyrkan.

En ny kyrka byggdes 1842-1843 efter C Ståhls ritningar och den invigdes 1844. Kyrkan rymde då 650 personer och läktarna 180. Byggmästare för kyrkan var målarmästare Sjönhult som gick i konkurs 1847, vilket gjorde att han inte kunde åtgärda snabbt uppkomna skador på kyrkan.

Nyklassicismens stil var det enklaste och billigaste sättet att tillfredsställa församlingens behov av en ny stor kyrka. Gråsten var billigare än tegel och tunnvalv av trä var billigare än att mura kryssvalv. 1815 infördes en förordning att alla kyrkobyggnader skulle ges till den minstbjudande på entreprenadauktion. Detta ledde till omfattande problem med byggfusk. Speciellt drabbade var kyrkorna i Bjäre härad där det var omfattande processer med entreprenörerna efter bygget av flera kyrkor. 1854 upphävdes entreprenadvånget.

Kyrkan har ett flertal gånger reparerats, bland annat 1865 då övre delen av långhusmurarna, av okänd anledning, togs ner och takfästet därmed sänktes.

1885 lades nytt plåttak och 1887 lades nytt golv in. 1917 byggdes lanterninen om efter Theodor Wählins ritningar och tornur sattes in. Elbelysning installerades under 1930-talet. 1931 sattes en glasmålning in i ett korfönster.

1934 gjordes en inre renovering som innebar bland annat att taket som var klätt med pärlspont putsades, nya sittbänkar, nya sidogångar, ny altarring, centralvärmeanläggning under sakristian, förändring av kordörr, borttagande av runda blinderingar och gavelfönstret ovan altarportiken på östväggen. Förslaget var gjort av Carl Filip Seger.

Församlingen var inte nöjd med östväggens utformning och kyrkoherden skrev ett brev till Kungliga Byggnadsstyrelsen under 1930-talet där han bad om råd om arkitekt som kunde komma med förslag på konstnär. "Kyrkan är en av dessa lador som uppfördes på 1840-talet. ...." 1944 rekommenderar domkyrkoarkitekt Eiler Græbe att Pär Siegård ska dekorera östväggen. Siegård fick uppdraget 1947 och kormålningen invigdes tio år senare 1957. På grund av Siegårds hälsotillstånd var det konstnär Nils Möller som utförde målningarna.

1966 gjordes en yttre och inre renovering efter handlingar av arkitekterna Lindström och Ernehag, Ängelholm, som innebar bland annat att bänkar togs bort under orgelläktaren och skärmväggar byggdes som döljer kapprum och förråd och i vapenhuset byggdes toalett.

1971 byttes grönmålad plåt till koppar på taket. 1977 godkändes insättande av innerfönster. 1985 sattes glasmålningen in med motiv Duvan av Nils Möller. 1993-95 genomfördes konserveringsåtgärder på predikstol, altaronfattning och altarfresk av konservator Herman Andersson och Hans Nilsson. En exteriör renovering är planerad att göras under 2016.

Exteriör

Kyrkobyggnaden från 1844 består av ett kvadratisk västtorn, ett långt och brett långhus och en smalare och lägre sakristia i öster. Under sakristian finns ett pannrum från 1934. Kyrkan är byggd i nyklassicistisk stil. Den är vitputsad, har rundbågiga fönster och koppartak.

Kyrkan är förmodligen grundlagd på en kallmur av natursten. Murarna är uppförda av gråsten, tegel förekommer runt dörr- och fönsteröppningar. Kyrkan är spritputsad och vitkalkad. Listverken är slätputsade. Murarna har en skråkantad stenkolstjärad sockel med varierande höjd.

Fasad mot nordväst.

Fasad mot nordöst..

Kyrkorummet nås via dörrar i väster, söder och norr. En mindre dörr finns till sakristian. Dörrarna är raktäckta, utvändigt klädda med diagonal panel och hänger i bockhornsgångjärn. Västentrén sitter i en rundbågig slätputsad grå portik. Nord- och sydentréerna sitter i rundbågiga nischer med ett utkragande listverk kring dörren. Över nord- och syddörrarna sitter ett rundfönster. Väst- och sydporten nås med trappor av granitsteg. Till nordportalen går en ramp av galvad gallerdurk.

Långhuset har tolv brunmålade träfönster som sitter i rundbågiga slätputsade nischer.

Fönstren är delade med mittpost och två tvärposter och har lunettavslutning i ovankant. Fönstren är småspröjsade med tunn träspröjs och har klarglas. Korets och tornet har rektangulära spröjsade träfönster. I tornet finns runda fönster ovan de rektangulära. Solbänkarna är täckta med brun plåt. Tornet har tre höga, smala och rundbågiga ljudöppningar i alla väderstreck.

Långhuset täcks av ett sadeltak, sakristian av ett flackt valmat tak. Tornet har ett avskuret pyramidtak på vilken det står en huv med karnisformat tak. På huven sitter tornur i alla väderstreck. Samtliga tak är belagda med koppar i skivtäckning med halvförskjutna hakfalsar. Tornet kröns av ett klot och ett kors. Långhuset saknar takgesims, kanske beroende på att långhusmurarna har sänkts. Sakristian har takgesims av utkragande språng och kvartsstav, tornet har både gördelgesims och takgesims. Avvattningen är av koppar.

Interiör

Vapenhuset i tornets bottenvåning har golv av brunröd klinker, putsade och vitmålade väggar, och tak av gråmålade brädor mellan träbjälkar. En trappa leder upp till tornets övre våningar, under trappan är inrett med en toalett. Väggen som avskiljer trappan och toalett är klädd med mörkt laserad träpanel. Mot långhuset finns en pardörr med ekådrat ramverk med fyllningar, utformad som entréporten.

Långhuset mot altaret i öster.

Från vapenhuset kommer man in under orgelläktaren. Läktarens undersida är täckt av vitlaserade sågade brädor med infälld belysning. Under läktaren finns på båda sidor om mittgången inbyggnader från 1966 för kapprum och förråd. Spaljéväggarna är av kalkade ekplankor monterade med springor och avslutas en halv meter ifrån orgelläktarens undersida. På golvet ligger nålfiltsmatta. Under läktaren, i sydväst, finns även ett murat kassavalv från kyrkans byggnadstid.

Läktarbarriären i nyklassicistisk stil består av grått ramverk med gula fyllningar. Läktaren vilar på kvadratiska pelare.

Kyrkorummet är en stor sal täckt av ett putsat trätunnvalv. I skarven mellan vägg och valv går en list. Det liturgiska koret är en del av långhuset. Väggarna är putsade och vitmålade. På golvet ligger en mörkgrå nålfiltsmatta i både mittgång och sidogångar. Under bänkarna ligger lackat brädgolv. I koret ligger terazzoplattor med mönster. Sex stora fönster i rundbågiga nischer finns på varje sida. Fönstren är försedda med innerfönster av trä med fem lufter utan spröjsar. Ovan norr- och sydportalen finns runda fönster med glasmålningar, den södra av Nils Möller från 1985.

De slutna bänkarna är indelade i fyra kvarter med mittgång och sidogångar längs ytterväggarna och till nord- och sydportal. Den främre bänkraden har en böjd front som följer altarringen. Predikstolen står vid nordöstra väggen i sidogången. Koret är möblerat med dopfont, dopträd, piano och moraklocka i nordöst, i sydöst står kororgel, ambo, digitalflygel, ljusbärare, bord och krukor med växter.

Det liturgiska korets golv är i samma nivå som övrigt långhus, men innanför altarringen framför altaret är golvet upphöjt två steg och golvet belagt med en heltäckningsmatta.

Hela östväggen runt om altaruppsatsen täcks av en målning från 1957 av Pär Siegård och utförd av Nils Möller. Den skildrar Jesu lidandevecka och är uppdelad i sex bildsekvenser föreställande intåget i Jerusalem, nattvarden, Getsemane, gripandet, korsfästelsen och uppståndelsen. Figurerna är stiliserade och ofta har de en konturlinje. Färgerna är samstämda med marmoreringen på altaruppsatsen. Nedre delen är målad med stenar som muren runt Jerusalem där pardörrarna till sakristian på ömse sidor om altaruppsatsen blir som portar i muren.

Sakristian har golv täckt med nålfiltsmatta och en profilerad ekådrad sockel. Väggar och platt tak är vitmålade. Ett altare med kalkstensskiva sitter i en nisch mot väster. En dörr med ekådrade fyllningar leder till kyrkogården. Sakristian är möblerad med klädska och skrivbord.

Långhuset mot orgelläktaren i väster.

Dopfont med omgjort underrede i koret.

Målning på östväggen av Siegård och Möller. Nordöst.

Målning på östväggen av Siegård och Möller. Sydöst.

Tornets andra våning nås med en trätrappa klädd med nålfiltmatta från vapenhuset. Andra våningen, med nålfiltmatta på golvet, används till förvaring. Härifrån nås genom en ådringsmålad pardörr orgelläktaren vars golv också har heltäckningsmatta. En enkel trätrappa i tornet, avskild med en brädvägg, leder vidare till tredje våningen med brädgolv, målade väggar och bräddtak mellan kraftiga bjälkar. Här förvaras bland annat gravkors av järn. Fjärde våningen upptas av två klockor i klockstolen av återanvänd ek, ett flertal urtag efter tidigare sammanfogningar finns i virket. Femte våningen är i tornhuvu och väggarna är brädinklädda och golv av trä. Här står urverket till tornuret som inte är elektrifierat.

Vinden nås genom en liten ställucka från klockvåningen. Tunnvalvet är isolerat med mineralull med papp. Taklaget i fur består av ett hanband, dubbla sparrar, den inre är en saxsparr som vilar på dubbla remstycken. Mellan nocken och hanbandet sitter hängseljärn för att förstyya konstruktionen.

Inredning och inventarier

Altarparti från 1844 är en portik bestående av en halvrund nisch med hjälmvalv som flankeras av räfflade pilastrar och avslutas uppåt med ett gavelparti. Pilastrarna vilar på en bas som vidgar sig utåt med ett listverk. Hela altarpartiet är byggt av tegel och

marmoreringsmålat. Valvlistor och pilastrar målades om i mitten på 1980-talet med ny färgsättning.

Kors från 1844 av vitmålat trä står i altarnischen.

Altaret från 1844 av blocktyp är murat och marmoreringsmålat. 1996 ersattes översta skiftet med en betongplatta. Altaret är sammanbyggt med portiken.

Förmodligen är altarpartiet ritat av Carl Ståhl eftersom det är från nybyggnadsåret.

Altarringen av trä, från 1934 består av sågade balusterdockor målade i gråblått. Knäfall och överliggare är tygklätt. Planformen är oval.

Dopfunten i granit är troligen från 1100-talets senare del. Cuppan är kvadratisk med rund skålförmig urholkning. På varje sida finns ett latinskt kors inhugget, i hörnen finns uthuggna kolonner. Cuppa och fot är nyligen delade på och foten står i ett förråd. Ett metallstativ klätt med svart galon är funtens fot för tillfället.

Foten är fyrkantig, längs två av dess sidor finns kälprofil.

Den tillhör ”Nordvästskånska gruppen” enl Tynell som kännetecknas av fyrsidiga funtar med rund urholkning, de flesta av granit. De finns även i Hov, Båstad och Västra Karup.

Predikstolen av bemålat trä är från 1844, förmodligen ritad av Carl Ståhl. Den femkantiga korgen bärs av ett fyrkantigt marmorerat fundament som vidgar sig uppåt. Korgens sidor är oregelbundet långa och tre av dem pryds av skulpterade bildfält från passionshistorien. När dessa är tillverkade är ej känt. Sidorna delas av kolonetter. Korgen nås genom en, rak trappa med en tät barriär med marmoreringsmålade fyllningar. Ovan predikstolen hänger en enkel flack baldakin.

Bänkinredningen är från 1934, med delar från 1844. Den är sluten med rak ovankant. Dörrar, fronter och ryggstöd är uppbyggda av ramverk med fyllningar. En genomgående profilerad överliggare finns ovan dörrar och gavlar. Dörrarna är upphängda med smidda bokhornsgångjärn. Dörrar och gavlar är målade i gråblått med fyllningar i gult och grönbeige med en röd rand. Sitsar och ryggar har ekådring. De två främsta kvarteren har en bågformad front som följer altarringens form. Vid norra och södra väggen finns två bänkar som betecknas ”kyrkvärdsbänkarna” som är tillkomna på 1930-talet.

Orgeln är byggd 1951 av Troels Krohn, Fredriksborgs Orgelbyggeri. Orgeln renoverades 1975 av Mårtenssons Orgelfabrik i Lund.

Orgelfasaden är i klassicistisk stil från 1844. Rektangulära fält i olika höjd är indelade med pilastrar och horisontellt listverk. Ett högre mittparti flankeras av två utkragande halvrunda torn med synliga pipor. Fasaden kröns av harpor, akantusblad och kottar. Fasaden är målad i grått med förgylld dekor.

Kororgel, från 1977 tillverkad i Lund, står i koret. Fasad av kalkad ek.

Storklockan är omgjuten 1868, den kommer från gamla kyrkan. Klockan har inskriptioner. *Lillklockan* av malm från 1867 är gjuten av J Ekman, Hörby. Klockan har inskriptioner och dekorativa bårder.

Kyrkogården

Den äldre kyrkogården omger kyrkan. Kyrkogården utökades åt söder troligen i mitten av 1800-talet. En utvidgning väster om kyrkan på andra sidan landsvägen gjordes troligen i början av 1900-talet. På 1970-talet utvidgades den gamla delen österut med en ny del. 1980 anlades urnlunden och 1992 minneslunden på nya delen och 2014 askgravlund och askgravplats längst i väster på kyrkogården på andra sidan landsvägen.

Kyrkogården delas av landsvägen, kyrkans huvudentré ligger mycket nära vägen. Kyrkogården har tre delar. Den äldre delen norr och söder om kyrkan, en del på andra sidan landsvägen och en nyare utvidgad del öster om kyrkan.

Äldre delen runt kyrkan omges av en stenmur utan bruk. Mot norr är muren en stödmur mot den lägre marken utanför. Mot väster och landsvägen är muren av huggen sten. Lönn och kastanjer omger kyrkogården mot norr, söder och öster. Kyrkan omges av gångar med singel. Gravstenarna är dels stående i gräs och andra är gravplatser omgivna av buxbom. Trumpetaren Arne Lamberth är begravd här och stenen pryds av en trumpet.

Den äldre kyrkogården och den utvidgade delen åt öster delas av en bred gång som delvis är belagd med asfalt och delvis singel.

Den nya delen i öster är planerad med långa raka rygghäckar av idegran i nord sydlig riktning mellan gräsmattor. Gravstenarna, placerade intill häckarna, har en liten planteringsyta framför stenen. Ett kvarter är planerat som urnlund med åtta grupper av gravar placerade med ett träd i mitten av varje grupp. Betongsten ligger på gångarna i urnlunden.

En gång med en lindallé leder från kyrkan till minneslunden i öster. Den är omgiven av en häck och innehåller vattenspegel, sten och ljushållare. Norr om minneslunden ligger bönekapellet från 2008.

Kyrkogården väster om landsvägen är omgärdad av lindar och en häck.

Stenarna står huvudsakligen i gräs, någon enstaka har buxboms- eller steninramning. Stenarna är en blandning av äldre stenar utformade som tex en trädstam och nyare lägre horisontella stenar. Längst i väster i en träddunge är 2014 anlagt askgravlund och askgravplats. Granitplattor i rad i gräset markerar gravplatser. En granitpelare

finns för namnbrickor. Ett lapidarium omgivet av en bokhäck är anordnat i söder.

Byggnader på kyrkogården

I kyrkogårdens östra del finns ett bönehus, S:t Stefanos kapell, från 2008. Det är vitputsat och sadeltaket är täckt med skiffer.

I öster ligger också ett förråd. Det är putsat, omålat och sadeltaket är täckt med plåt.

På kyrkogården, på andra sidan landsvägen, finns ett bårhus. Det är vitputsat, har ett pyramidtak täckt med skiffer och kopparklädd port.

Kulturhistorisk karaktärisering för Hjärnarps kyrkoanläggning

Hjärnarps by delas av motorvägen. Kyrkan ligger på ena sidan av vägen och nyare delen av byn på andra sidan. Kyrkoanläggningen omges av jordbruksmark med gårdar västerut, söderut ligger församlingshem från 1970-tal och expedition. Kyrkan ligger intill gamla landsvägen och norrut längs den ligger enfamiljshus av blandade åldrar och en industri. Den före detta prästgården utan direkt kontakt med kyrkan ligger en bit nordöst om kyrkan.

Kyrkogården har tre olika delar. Äldre delen runt kyrkan karaktäriseras dels av sena 1800-talets indelning med buxbom och singel runt gravarna blandat med gravstenar placerade i gräs. Det upplevs splittrat. Den östra nyare delen karaktäriseras av rygghäckar av idegran. Minneslunden längst i öster är påverkad av ljudet från motorvägen och också utblicken mot motorvägen. Platsen för den nyanlagda askgravplatsen längst i väster på andra sidan landsvägen är bättre vald med utsikt mot hästhagar och mindre ljudutsatt. Murar och trädkransar är viktiga omgärdningar.

Kyrkan har en medeltida föregångare som revs när den nya kyrkan byggdes. Kyrkan som invigdes 1844 är ritad av militär och arkitekt Carl Ståhl. Han ritade för Överintendentämbetet ytterligare tre kyrkor. Hjärnarps kyrka är byggd i nyklassicistisk stil. Den består av ett brett långhus med ett smalare torn med lanternin i väster och en smalare lägre sakristia i öster vilket ansluter till den dominerande nyklassicistiska grundtypen. Murarna av gråsten är vitputsade, taken är täckta med kopparplåt, de stora träfönstren sitter i rundbågiga nischer. Fasaden är mestadels slät utan ornament och dekorationer.

Kyrkan är typisk för den nyklassicistiska stil som Överintendentämbetet förespråkade som blev mycket vanlig 1760-1860 i övriga Sverige men som i Skåne inte fick en

dominerande roll på grund av domkyrkoarkitekt Brunius kritik mot denna stil. Kyrkan är en av de mest klassicistiska i Skåne där man annars ofta byggde enligt Brunius medeltidsideal. Lanternin på kyrktornet är en nyklassicistisk markör. Kyrkans planform är oförändrad medan taklanterninen är igenbyggd av Wåhlin och takmaterial bytt.

Interiört är kyrkorummet en stor, bred, ljus sal med vita väggar som täcks av ett vitt trätunnvalv, en typisk nyklassicistisk funktionell tegnérlada. Golven är täckta med klistrade nålfiltmattor i gångarna vilket är främmande i den nyklassicistiska miljön. Dessa mattor inger ingen sakral stämning.

Fokus riktas mot altarfresken på hela östväggen från 1957 av Pär Siegård och utförd av Nils Möller. Fresken och altarpartiet är det mest tongivande och betydelsefulla i kyrkan. Altarpartiet är skickligt marmoreringsmålade. De sex bildberättelserna har varma mjuka färger med stiliserade figurer. Freskens färger samspelar med altarpartiet. Målningen upptar hela väggen och nedre delen är utformad som en mur där sakristiedörrarna är integrerade som portar i muren. Himlens rödbruna färg samspelar med pilastrarna i altarpartiet. Siegård har gjort stora freskmålningar i tre kyrkor på Bjärehalvön. Målningen i Hjärnarp är gjord bara fyra år före den i Förslöv men skiljer sig mycket åt genom sin varmare färgskala i Hjärnarp.

Kyrkorummet har flera tidslager med inredning från 1844, 1930-, 1950- och 1960-tal. I övrigt präglas kyrkorummet av renoveringen 1934 med ombyggnad av korväggen, nya slutna bänkar och förmodligen täcktes beklagligt golven då av nålfiltsmatta, förutom i koret.

Av inventarier från nybyggnadsåret är kvar predikstol, orgelfasad och altaruppsatsen.

Vid en renovering 1966 underbyggdes orgelläktaren med skärmväggar av ekbrädor. Detta är gjort med gedigna material men ändå inte lyckat. Det hänger inte ihop i stil med något i kyrkan. Dessutom blir inträdet i kyrkan diffust då man efter vapenhuset kommer in i ännu ett förrum utan dörrar till kyrkorummet.

Bland inventarierna märks en fyrkantig medeltida dopfunt av granit från den gamla kyrkan. För tillfället är dess fot undanställd i ett förråd och funten står på ett metallställ täckt med galon, vilket inte är en lyckad lösning.

Rekommendationer

- Minneslunden behöver kraftigare skyddsplantering för att minska utblick mot motorvägen och ljud från trafiken.
- Den medeltida dopfuntens ursprungliga fot bör sättas tillbaka och

metallställningen tas bort.

- Liturgiska koret är övermöblerat, om en del saker tas bort framträder väggmålningen mer.
- Församlingen önskar ta bort några bänkar för att göra mer plats i koret. Om så blir fallet bör den bågformade fronten på första bänkraden bevaras och flyttas bakåt.
- Heltäckande nålfiltsmatta är knappast värdigt i en kyrka och bör tas bort. Terrazzogolvet i koret bör värnas.
- Altarfresken av Siegård som har stor betydelse för upplevelsen i kyrkan bör värnas.

Skydd m.m.

Kyrkan och kyrkogården skyddas som kyrkligt kulturminne enligt 4 kap. kulturmiljölagen. Anläggningen ligger inom Riksintresse friluftsliv, Bjärehalvön med Hallandsåsen och Rönneå.

Källor och litteratur

Skåne, Landskapets kyrkor, red. Markus Dahlberg & Ingrid Sjöström, RAÄ, 2015

Sockenkyrkorna – kulturarv och bebyggelsehistoria, Riksantikvarieämbetet, 2008

Kyrkobyggnader 1760-1860, del 1, Skåne och Blekinge. Riksantikvarieämbetet m.fl, 1989

Underhållsplan för Hjärnarps kyrka 2008-10-01, Itark Arkitektkontor AB,

Hjärnarps historia, Sven Rydenfelt, stencil på Hjærnarps bibliotek

Torpinvntering, Ängelholms kommun, 1980

Ängelholmsboken 2014, artikel ”1800-talets kyrkoliv”, Ängelholmsbygdens lokalhistoriska förening, 2013

Skånes medeltida dopfuntar, Lars Tynell 1915

https://sv.wikipedia.org/wiki/Hj%C3%A4rnarps_socken

Övriga uppgifter

Denna rapport, en kulturhistorisk karakteristik och bedömning av Hjærnarps kyrka, Bjäre kontrakt, har upprättats av:

Kristina Simonsson, Arkitekt SAR/MSA (rapportförfattare, foto och inventering)

Karl Johan Kember (granskare),

Arkitekt SAR/MSA, Certifierad sakkunnig avseende kulturvärden,
JAIS arkitekter AB, Sundstorget 3, 251 21 Helsingborg, 042-14 92 30, www.jais.se

Inventeringsdatum: 2016-01-27   Färdigställd rapport: 2016-11-14

Hjärnarps kyrka - byggnadsbeskrivning

Stomme:	Murverk – natursten
Fasadmaterial:	Puts-spritputs
Fasadkulör:	Vit
Takform:	Sadeltak - långhus Avskuret pyramidtak med huv med kupol - torn
Taktäckningsmaterial:	Plåt, koppar, falsad
Byggnadsdel:	Torn-väster Långhus Kor-fullbrett Kor-öster Sakristia-öster